

Рябокін К.В.

*студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Внаслідок реформаційного напрямку нашої держави майже кожного дня ставляться нові вимоги та критерії до рівня правового регулювання адвокатської діяльності в Україні та наближення його до міжнародних стандартів.

Я вважаю, що ефективність роботи адвоката безпосередньо залежить від його професіоналізму, ділових та морально-етичних якостей. Дуже важливим є дослідження вимог для здобуття статусу адвоката враховуючи як на національному, так і на міжнародному рівні, враховуючи те, що саме дана особа, згідно із статтею 59 Конституції України, забезпечує реалізацію конституційного права особи на професійну правничу допомогу. Таким чином, з огляду на все вищевикладене розкривається актуальність моєї теми.

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. визначено процедуру набуття права на заняття адвокатською діяльністю. Відповідно до ст. 6 вказаного Закону, адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Також в даній статті встановлені обмеження можливості бути адвокатом, а саме: наявність непогашеної чи не знятої судимості за вчинення тяжкого, особливо тяжкого злочину, а також злочину середньої тяжкості, за який призначено покарання у виді позбавлення волі; недієздатність чи обмеження дієздатності; позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю (протягом двох років з дня прийняття рішення); звільнення з посади судді, прокурора, слідчого, нотаріуса, з державної служби або служби в органах місцевого самоврядування за порушення присяги, вчинення корупційного правопорушення (протягом трьох років з дня звільнення) [1].

Одним із етапів процедури набуття професійного статусу адвоката є проходження стажування. Відповідно до положень ч. 1 ст. 10 Закону стажування полягає в перевірці готовності особи, яка отримала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, самостійно здійснювати адвокатську діяльність. Даний етап проходить під керівництвом адвоката за направленням ради адвокатів регіону протягом шести місяців. Від проходження стажування звільняються особи, які на день звернення із заявою про допуск до складення

кваліфікаційного іспиту мають стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки.

В Німеччині правовий статус адвоката закріплено у Федеральному положенні про адвокатуру 1959 року, яке з незначними змінами діє і сьогодні.

По-перше, спочатку потрібно пройти курс права протягом 6 семестрів в одному з університетів. Потім успішно скласти два спеціальних іспити. Перший іспит здається у тому навчальному закладі, в якому навчався майбутній суддя або адвокат.

По-друге, треба пройти стажування від трьох з половиною до чотирьох років в органах суду, прокуратури, нотаріату або адвокатури. Щодо оплати стажування, то вона відбувається за рахунок скарбниці, тобто спеціальних фондів земельних органів влади. Після закінчення стажування проводиться другий іспит під егідою міністерства юстиції відповідної адміністративної території.

Саме міністерство розробляє програму іспиту та формує екзаменаційні білети, видає методичні посібники, створює екзаменаційну комісію. Це вже не іспит на знання, а іспит на практичні навички, на оволодіння професією. Але є виняток: від проходження стажування звільняються юристи, які мають ступінь доктора права Німеччини.

По-третє, особа, котра відповідає зазначеним вимогам, повинна звернутися із заявою в управління юстиції адміністративно-територіальної одиниці ФРН – землі, де вона постійно проживає. Також у процесі прийняття рішення управління юстиції бере до уваги думку правління тієї палати адвокатів, на території якої ця особа має намір практикувати.

З формально-юридичної точки зору, юридичні послуги у Польщі може надавати кожен, навіть не маючи юридичної освіти. Правовою підставою для такої діяльності є Закон про свободу підприємницької діяльності. Зазвичай, такі «юридичні послуги» охоплюють надання усних та письмових консультацій, підготовку претензій і юридичних висновків, а інколи – навіть порад та практичної допомоги при веденні судових справ, зокрема складання процесуальних документів від імені учасника процесу, але не підписуючи їх, оскільки на представництво осіб у судах в Польщі існує монополія адвокатів та юрисконсультів [2].

Адвокатську діяльність у Польщі врегульовано Законом про адвокатуру від 1982 р. Він виділяє основні права та обов'язки адвоката, процедуру здобуття права на зайняття адвокатською діяльністю та інше.

У даному нормативному акті встановлено, що право на здійснення адвокатської діяльності здобувається після адвокатського стажування, яке повинно тривати чотири роки, але не менше одного року в суді, прокуратурі та інших органах правової охорони за направленням адвокатської ради. Проте є виключення, що стажистам, після завершення судового, прокурорського чи нотаріального стажування, адвокатська рада може скоротити термін

стажування до двох років. Після одного року стажування стажист може стати адвокатом в районному та інших судах (за винятком Верховного та Вищого адміністративного суду), в органах державного управління і установах. Стажування закінчується адвокатським іспитом.

Адвокатське стажування оплачується за рахунок внесків стажерів до адвокатської ради. Оплата стажерам не може перевищувати шести мінімальних розмірів оплати праці. Міністр юстиції, після консультації з Радою адвокатів, визначає суму річного внеску, керуючись необхідністю забезпечення належного рівня освіти стажерів.

Відповідно до Закону про адвокатуру звільняються від проходження обов'язкового стажування: особи, які мають 8 років стажу роботи на нижчих посадах в юридичних управліннях; особи, які останні 10 років працювали в юридичних фірмах на основі цивільно-правових договорів; особи, які останні 10 років працювали в органах державного управління, пов'язаних із виконанням юридичної допомоги [2].

Проаналізувавши досвід Німеччини та Польщі, можна зробити висновок, що у європейських країнах запроваджене стажування як обов'язкова підстава для набуття особою права на здійснення адвокатської діяльності, але є певні винятки для осіб, які мають попередній стаж або докторський ступінь права. Законодавство цих країн передбачає, що стажування має бути оплачуваним, розмір і джерело оплати залежить від організації проходження стажування (державна чи приватна).

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене слід зауважити, що з урахуванням обраного Україною курсу на євроінтеграцію та необхідності адаптації українського законодавства до європейських стандартів, є підстави вважати, що подібні тенденції слід очікувати й в Україні.

Список використаної літератури:

1. Некіт К.Г. Набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні та Польщі: порівняльний аналіз. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9209/Zbirnik_VI_Mizhnarodnoyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
2. Стажування для набуття особою права на здійснення адвокатської діяльності в країнах ЄС. Європейський інформаційно-дослідницький центр. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28987.pdf>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Свида Олексій Георгійович**